

Konventionsstaterna betonar betydelsen av att integrera frågor om funktionshinder som en väsentlig del i relevanta strategier för hållbar utveckling.

Ur inledningen till FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning:

Om hur detta kan göras vill Bygg klokt prata med Delegationen för hållbara städer.

Bygg klokt

Bygg klokt är ett samarbete mellan sju handikapporganisationer som representerar personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Tillsammans har vi ca 170 000 enskilda medlemmar. Bygg klokt verkar för förbättrad tillgänglighet och användbarhet i byggd miljö i enlighet med bygglagstiftningens tillämpningsområde. Arbetet baseras på våra samlade erfarenheter av att i vardagen leva med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. För flertalet av Bygg klokts medlemmar är den byggda miljöns tillgänglighet och användbarhet en förutsättning för självständighet och delaktighet i samhällslivet.

Delegationen för hållbara städer

Enligt pressmeddelanden syftar satsningen på hållbara städer till att stimulera stadsbyggnadsprojekt som bidrar till förbättrad miljö och minskad miljöpåverkan. Sverige behöver vackra och miljöbra boenden att visa världen. Satsningen skall inspirera till klimatvänligt byggande och öka miljöteknikexporten. Delegationen ska hantera det ekonomiska stödet till åtgärder som främjar hållbar stadsutveckling.

Delegationens uppdrag är emellertid bredare än vad som framgår av de första pressmeddelandena. Städer, tätorter och bostadsområden omfattas och planeringen skall vara sektorsövergripande. Stadsmiljöerna skall erbjuda hög livskvalitet där miljö, ekonomi och minskad klimatpåverkan kombineras med social sammanhållning. I uppdraget anges också att det finns behov av ökade kunskaper och nytänkande kring såväl hållbar stadsutveckling som hållbara livsstilar och konsumtionsmönster.

Från patient till medborgare

Den nationella handlingsplanen för handikappolitiken Från patient till medborgare, syftar till att handikapperspektivet skall genomsyra alla samhällssektorer, mainstreaming. Ett tillgängligt samhälle skall skapas, d v s ett samhälle där förutsättningar för självständighet, jämlikhet och full delaktighet finnas. Detta kräver att all planering utgår från människors olika förutsättningar och att konceptet Design för alla tillämpas.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning gäller sedan januari 2009 i Sverige. Många av konventionens artiklar är tillämpbara för hållbar stadsmiljö. Redan i konventionens inledning (g) betonas betydelsen av att integrera frågor om funktionshinder som en väsentlig del i strategier för hållbar utveckling. Artikel 2 anger bl a fullständigt och faktiskt deltagande, och tillgänglighet som allmänna principer som måste beaktas. I artikel 9 förtydligas tillgänglighetens tillämpningsområden; fysisk miljö, transporter, information m m. Artikel 19 om självständighet och rätten att delta i samhället omfattar t ex möjligheten att välja bostadsort. Artikel 30 om deltagande i kulturliv, rekreation, fritidsverksamhet och idrott är också tillämplig för stadsmiljön.

Skydd mot bristande tillgänglighet för personer med funktionshinder

I enlighet med FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna finns sedan 1 januari 2009 en sammanhållen diskrimineringslag i Sverige. Lagen omfattar emellertid inte den diskriminering som bristande tillgänglighet och användbarhet i den fysiska miljön utgör. Detta har kommenterats av FN:s övervakningskommitté. Hur "underlåtenhet att vidta åtgärder mot bristande tillgänglighet för personer med funktionshinder" skall kunna regleras som en form av diskriminering utreds inom Integrations- och jämställdhetsdepartementet.

Att diskutera

Hållbar utveckling, förbättrad miljö och minimerad miljöpåverkan är långsiktiga mål som berör alla medborgare oavsett funktionsnedsättning. Att arbeta i denna riktning kräver medverkan från oss alla efter förutsättning och förmåga. Handikappolitiken syftar till att undanröja hinder men det är lika viktigt att inte nya hinder skapas. Bygg klokt vill med nedanstående frågeställningar bidra till en diskussion om hur hållbara städer kan bli hållbara för alla.

- Hållbar samhällsutveckling har tre dimensioner; ekologisk, ekonomisk och social. Den sociala dimensionen innefattar delaktighet och jämlikhet för personer med nedsatt funktionsförmåga, i bygglagsammanhang uttryckt som tillgänglighet och användbarhet. Hur kan den sociala dimensionen manifesteras i det praktiska arbetet med hållbar stadsmiljö?
- Det finns stora brister vad gäller tillgänglighet och användbarhet i det svenska samhället. Bygglagstiftningen omfattar tillgänglighet och användbarhet men har många luckor samtidigt som respekten för lagstiftningen är dålig. Motsvarande lagstiftning för produkter saknas helt. Utbildningen av planerare är bristfällig vad gäller tillgänglighet och användbarhet. Hur kan arbetet med hållbara städer bidra till att bryta detta mönster?
- Bristande tillgänglighet och användbarhet i byggd miljö påverkar jämlikhet och delaktighet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga negativt. Många brister beror på att mainstreaming inte fått genomslag. Universell utformning eller Design för alla har inte den roll inom forsknings- och utvecklingsarbete som FN-konventionen utpekar. Hur kan universell utformning säkerställas inom delegationens verksamhetsområde?